

«ایران» در گفت و گو با معاون امور هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و اسبایاری مجوزها به صنف هنرمندان را بررسی کرد

کار باید به اهلس سپرده شود

نادره رضایی در اولین دیدار و نشست خود با اعضای خانه موسیقی که ۲۶ آبان ماه برگزارشد، اظهارکرد: «معاونت هنری این آمادگی را دارد که مجوزها به صنف سپرده شود. هرچا که شما ایستاده‌اید من هم پشت شما می ایستم و اگر تبعاتی داشته باشد آن را می پذیرم و این موضوع را به جد پیگیری خواهم کرد. وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی تاکید بر همکاری صنف دارد و از وجه نظارتی کم می کند تا صنف نیز این مسئولیت را بپذیرند.» خبری که در پی انتشار آن مخالفان و موافقان بسیاری را با خود همراه کرد.

← ۱۵

رئیس جمهوری در نشست هیأت دولت تأکید کرد

حمایت ایران از حق انتخاب مردم سوریه

عراقچی در گفت‌وگوی ویژه خبری: بشار اسد در دیدار من و علی لاریجانی تعجب و گلایه خود را از عملکرد ارتش سوریه ابراز کرد

شام بی اسد

۵۱ کشنگر سیاسی، استاد دانشگاه و دیپلمات سابق در نظرخواهی «ایران»، دلایل پایان غیرمنتظره حکومت بعثی در دمشق را بررسی کردند

واکنش فعالان سیاسی به آخرین تحولات سوریه چه بود؟

- محمد هاشمی رفسنجانی | معامله کرده بودند
- حمیدرضا ترقی | اسد به توصیه های تهران عمل نکرد
- علی مطهری | راه گفت‌وگو با مخالفان باز است
- حسین رسولی | این سریع ترین دگرگونی در تاریخ معاصر بود

استاد دانشگاه و پژوهشگران پاسخ دادند:

- رویداد ۸ دسامبر انقلاب و شورش بود یا کودتا؟
- چه عوامل اجتماعی، سیاسی و اقتصادی در بحران مؤثر بود؟

- ارحمن قهرمان‌پور | نهاد دولت دچار زوال شده بود
- صادق ملکی | بافت جمعیتی تغییرات را اجتناب ناپذیر کرده بود
- اکمال اطهاری | اقتصاد سوریه به تصدی‌گری دولتی باخت
- انله کولایی | جایگاه راهبردی اسد برای روسیه از دست رفته بود
- جعفر حق‌پناه | سوریه در آینده، معادلات برندگان را برهم می‌زند

رزیایی دیپلمات‌های سابق از چشم‌انداز سیاست خارجی جمهوری اسلامی؛ ایران یا سوریه جدید چه کند؟

- محمدعلی سبحانی | ایران به تشکیل دولت کثرت‌گرا در دمشق کمک کند
- محمد ایرانی | مخالفان پیام دادند با تهران تعامل می‌کنند

← ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷

گفت‌وگوی اختصاصی «ایران» با دو چهره آکادمیک بین‌المللی و برگردان فارسی دو مقاله از اتاق‌های فکر غربی

استاد دانشگاه ملبورن بدون بشار، سوریه لیبی می‌شود
استاد دانشگاه استانبول | تجزیه شام برای ایران و ترکیه تهدید است
استاد دانشگاه لندن | ثبات بازنمی‌گردد
یک تحلیلگر نظامی | عدم قطعیت‌ها تکثیر می‌شود

← ۴ ۵

یادداشت

نهاد دولت در سوریه دچار زوال شده بود

رحمن قهرمان‌پور
کارشناس علوم سیاسی

درباره دلایل پایان دولت سوریه، می‌توان به چند دسته از عوامل اشاره کرد. برخی عوامل، بلندمدت و ساختاری هستند که از گذشته هم وجود داشته و در سال‌های اخیر تشدید شدند. اما برخی عوامل فروپاشی دولت سوریه کوتاه مدت هستند که به‌رغم کوتاه مدت بودن خود، باعث شدند دولت سوریه تنها در چند هفته پایان یابد. ابتدا باید به عوامل ساختاری اشاره کرد که چند نوع هستند. در میان این عوامل پیش از همه باید به نحوه تشکیل کشور سوریه اشاره کرد. تشکیل کشوری به نام سوریه در این منطقه از جهان، اساساً محصول فروپاشی امپراطوری عثمانی در جنگ جهانی اول و شکل‌گیری نظام قیمومیت دولت‌های قدرتمند غربی در خاورمیانه بود. براساس طرح «جامعه ملل» که پس از جنگ جهانی اول ایجاد شد، قیمومیت سوریه به فرانسه سپرده شد. فرانسه نیز از همان زمان که قیمومیت سوریه و لبنان را برعهده داشت، نوعی تبعیض به نفع مسیحیان و به ضرر مسلمانان در این سرزمین اعمال کرد که این تبعیض ساختاری پیش از همه در نظام آموزشی سوریه دیده می‌شد. در مرحله بعد پس از پایان قیمومیت و تشکیل حکومت سوریه، عامل ساختاری دیگر، یعنی مسأله هویت جمعی در سوریه نمود و بروز یافت. اساساً کشور یا دولت سوریه متشکل از مذاهب، طایفه‌ها و گروه‌های مختلفی بود که هویت‌های متفاوت و بعضاً متعارضی داشتند. این طایفه‌ها و هویت‌ها هیچ‌گاه

متجر به یک هویت جمعی مشترک در سوریه نشدند. از سوی دیگر سلطه علوی‌ها بر سوریه باعث شد عموماً به واسطه زور، دنبال و اعمال می‌شد. در عین حال، حکومت سوریه برای حل این مشکل، یعنی فقدان یک هویت جمعی در این سرزمین تلاش می‌کرد دست به سرکوب بزند. اما نهایتاً این سرکوب منجر شد که از ظرفیت خود دولت و حکومت سوریه کاسته شود. نکته دوم در زمینه عوامل ساختاری به ایدئولوژی سوسیالیسم برمی‌گردد. ایدئولوژی حزب بعث در عراق دوره صدام و سوریه دوران حافظ اسد، تلفیقی از ناسیونالیسم عربی و سوسیالیسم بود. این ایدئولوژی در دوران جمال عبدالناصر در مصر هم دیده شد. در این مرحله ایدئولوژی‌های ناسیونالیسم عربی و سوسیالیسم با یکدیگر تلفیق شد. در اینجا منظور از سوسیالیسم اتخاذ سیاست‌های بازتوزیعی و توزیع ثروت میان نزدیکان حکومت از یک سو و جلوگیری از رشد و گسترش بخش خصوصی قدرتمند از سوی دیگر بود. به این ترتیب در هر سه کشور عراق، سوریه و مصر نظامی‌ها بر اقتصاد مسلط شدند. کما اینکه امروز در مصر نیز همچنان اقتصاد در اختیار ارتش است. در سوریه نیز ارتش خود را متولی اصلی ناسیونالیسم سوسیالیسم دانسته و بر همین اساس زمام اقتصاد در این کشور را در دست گرفته بود. مضافاً اینکه براساس همین ایدئولوژی مخالفان نیز سرکوب می‌شدند.

عامل سومی که در ذیل عوامل ساختاری می‌توان به آن اشاره کرد، فرآیند ناقص یا ناکام دولت‌ملت‌سازی در سوریه است. دولت‌ملت‌سازی افزون بر نیاز به

داشتن یک هویت جمعی مشترک، نیازمند داشتن ساختارهای مدرن آموزشی، بهداشتی، امنیتی و سیاسی است. اما به‌رغم این اهمیت در سوریه هیچ‌گاه شاهد نبودیم چنین ساختارهای مدرنی شکل بگیرد. به عبارت دیگر دولت سوریه عمدتاً چیزی بود که در ادبیات مطالعات خاورمیانه از آنها با عنوان دولت‌های پلیسی یا امنیتی نام برده می‌شود. به این معنی که مسأله اصلی یا اولویت این دولت امنیت و تقویت نهادهای امنیتی، نظامی و استخباراتی بود. در نتیجه سایر نهادهای مدرن از جمله نهادهای اقتصادی مانند بانک یا نهادهای آموزشی مانند آموزش و پرورش و دانشگاه به میزانی که لازم و شایسته بود، گسترش نیافتند. در نتیجه، فرآیند دولت‌ملت‌سازی عمدتاً فرآیندی از بالا به پایین و با توسل به زور و نیز با توسل به ایدئولوژی حزب بعث بود. سوریه به ندرت شاهد این واقعیت بود که فرآیند دولت‌ملت‌سازی از پایین به بالا و از طریق فرهنگ و ادبیات و موسیقی ملی یا مانند اینها شکل بگیرد. در کنار این عوامل ساختاری، می‌توان به چند عامل دیگر اشاره کرد که در سال‌های اخیر اتفاق افتادند. مهم‌ترین عاملی که بروز وضعیت فعلی را رقم زد، تضعیف دولت و تبدیل شدن دولت سوریه به یک دولت درحال ورشکستگی، بعد از اعتراضات بهار عربی بود.

درست است که دولت سوریه بعد از قرار «زین العابدین» در تونس یا «حسنی مبارک» در مصر فرو نپاشید، اما دچار یک جنگ داخلی فرسایشی شد که این جنگ منابع دولت را هدر داد و قدرت، قوت و توانمندی دولت را از بین برد و آن را دچار یک فرسایش درونی کرد. نهاد دولت کشورهایی

مانند سوریه و اساساً نهاد دولت در سایر کشورهای خاورمیانه اهمیت بسیار زیادی دارد. در فقدان نهادهای مدنی و یک جامعه قوی، این دولت است که می‌تواند فرآیند توسعه صنعتی را پیش ببرد و فرآیند دولت‌ملت‌سازی را به سرانجام برساند. اما دولت سوریه بعد از اعتراضات عربی وارد روند فرسایشی طولانی مدتی شد که در این روند هم جنگ داخلی وجود داشت و هم ظرفیت و توان دولت به دلیل تحریم‌های اعمال شده و نیز انزوا سیاسی و اقتصادی رو به افول گذاشت. کما اینکه در سال‌های اخیر به‌رغم اینکه اتحادیه عرب خواهان بازگشت سوریه به جهان عرب شده بود، اما در عمل دولت سوریه نمی‌توانست مسئولیت‌هایی را که برعهده یک دولت مدرن قرار دارد، انجام دهد. در رأس این مسئولیت‌ها مسأله اعمال حاکمیت است. دولت سوریه در سال‌های اخیر نمی‌توانست بر تمام سرزمین خود اعمال حاکمیت کند. زیرا بخشی از خاک کشور در شرق در اختیار نیروهای معارض کردی بود، بخشی از سرزمین سوریه در ادلب در اختیار تحریرالاشام و بخشی در مرزهای ترکیه در اختیار ارتش آزاد سوریه قرار داشت. این همه درحالی است که اولین اصل برای یک دولت مدرن، اعمال حاکمیت سرزمینی است. هنگامی که یک دولت نتواند حاکمیت سرزمینی خود را اعمال کند، دچار فرسودگی خواهد شد.

مسأله دوم این بود که دولت بشار اسد به خاطر انزوا سیاسی و تحریم‌های بین‌المللی نتوانست وضعیت داخلی کشور را به لحاظ اقتصادی و امنیتی و سایر کارکردهای یک دولت مدرن سامان دهد. وضع زندگی بسیاری از مردم همچنان سخت و در

شرایط نامساعدی بود، تعداد بسیار زیادی از آوارگان تمایلی برای بازگشت به سوریه نداشتند، وضع ارتش از نظر درآمد کافی نبود و بسیاری از کارمندان دولتی با گرفتن رشوه و ارتکاب فساد اداری زندگی خود را اداره می‌کردند. به این ترتیب نهاد دولت با نهاد اداره عمومی یا بوروکراسی در سوریه، در عمل توان اداره کشور را نداشت. در شرایطی که خود نهاد دولت نمی‌توانست اعمال حاکمیت کند، اصلی‌ترین ابزار اجرایی آن یعنی بوروکراسی هم ناکارآمد، وابسته و از همه مهم‌تر فاسد شده بود. بوروکراسی فاسد هم منابع دولت را هدر می‌دهد و هم نوعی سرخوردگی سیاسی را در میان مردم ایجاد می‌کند و این نارضایتی چیزی بود که هم میان مردم و هم میان نیروهای حکومتی دیده می‌شد. به عبارت دیگر فقدان مقاومت ارتش سوریه در برابر معارضان تاحد زیادی ناشی از سرخوردگی آنان و ناامیدی‌شان از بهبود وضعیت اقتصادی و زندگی بود.

بنابراین می‌توان گفت زوال نهاد دولت در سوریه و تبدیل آن به یک دولت ورشکسته و ناکارآمدی که نتوان از اعمال حاکمیتی در محوطه دانسکده حقوق برخوردار بود، مهم‌ترین نقش را در فروپاشی سریع این دولت داشت. در واقع از چند سال پیش نشانه‌های زوال دولت سوریه معلوم شده بود. اما نیروی معارفی که به قول «ابن خلدون»، «مصیبت» لازم را داشته باشد، در آن زمان در سوریه وجود نداشت تا بوسیدگی درون دولت این کشور را به نمایش بگذارد. اما این اتفاق در دو هفته اخیر در سوریه رخ داد و گروه «تحریرالاشام» توانست به دلایل برشمرده، به سرعت در خاک سوریه پیشروی کند و سرانجام دمشق را هم به تصرف خود دربرآورد.

آخرین خبر

رئیس جمهوری در جلسه هیأت دولت تأکید کرد

حمایت ایران از حق انتخاب مردم سوریه

رئیس جمهوری روز گذشته در جلسه هیأت دولت، با اشاره به تحولات سوریه، بر ضرورت حفظ وحدت، حاکمیت و تمامیت سرزمینی سوریه تأکید و تصریح کرد این مردم سوریه هستند که باید درمورد آینده این کشور و نظام سیاسی و حکومتی آن تصمیم بگیرند. مسعود پزشکیان ضرورت گفت‌وگو بین طیف‌های مختلف جامعه سوریه برای رسیدن به تفاهم و خاطرنشان و ابراز امیدواری کرد که درگیری در سوریه هرچه سریع‌تر پایان یابد تا مردم سوریه بتوانند در محیطی آرام و به دور از هرگونه خشونت و نگرانی یا مداخله مخرب بیرونی برای تعیین سرنوشت خود تصمیمی بگیرند که شایسته مردم بزرگ سوریه است. رئیس‌جمهوری همچنین اهمیت تأمین امنیت همه شهروندان سوری و مقیام و حفاظت از اماکن مقدسه و نیز اماکن و نمائندگی‌های دیپلماتیک - کنسولی طبق حقوق بین الملل را خاطرنشان و بر ادامه مشورت‌های دیپلماتیک ایران با طرف‌های ذیربط و نیز سازمان ملل در راستای کمک به تثبیت اوضاع و حفظ ثبات و امنیت منطقه تأکید کرد. پزشکیان با محکوم کردن شدید اقدامات رژیم تروریستی در تعرض به خاک سوریه، خواستار هوشیاری همه طرف‌های داخلی در این کشور و نیز کشورهای منطقه در برابر سوءاستفاده رژیم صهیونیستی برای پیشبرد مطامع توسعه‌طلبانه و غیرقانونی خود در قبال ملت‌های منطقه شد. در این جلسه همچنین به پیشنهاد وزیر راه و شهرسازی و با رأی اعضای کابینه، آقای حسین پورفرزانه به عنوان رئیس سازمان هواپیمایی کشوری انتخاب شد.

سخنگوی دولت: گفت‌وگواناشی از آگاهی است

دست‌تان خسته می‌شود. پلاکارداها را پایین بیاورید. این جمله با تشویق حاضران همراه شد. مهاجرانی ادامه داد: می‌دانید چرا به وفاق نیاز داریم؟ چون فرصت شنیدن را به یکدیگر نمی‌دهیم. ما بشدت به گفت‌وگو نیاز داریم، گفت‌وگو از آگاهی می‌آید. حتماً باید حرف‌های یکدیگر را بشنویم. (این سخنان با تشویق عده‌ای از دانشجویان و مخالفت عده دیگری روبه‌رو شد.) وی ادامه داد: همه جامعه ما به گفت‌وگو نیاز دارد. نه جناح چپ و نه جناح راست ما آماده گفت‌وگو نیستند، اما هر دو جریان باید سخن بگویند و همه باید صحبت‌های یکدیگر را بشنوند. مهاجرانی افزود: فضای امروز، فضای گفت‌وگو نبود. فضای گفت‌وگو فضایی است که اول درون آدم آرام‌ش باشد. پس ما به وحدت درونی نیاز داریم. اگر معتقدیم علوم انسانی پیشران توسعه است، توسعه‌یافتگی تحمل و مدارا می‌خواهد. ما مخالف هم نیستیم. ما ۴۵ سال پای شعار استقلال، آزادی و جمهوری اسلامی ایستادیم. ما یک ایران داریم و همه ما برای ایران ایستاده‌ایم و باز هم می‌ایستیم. امروز نیاز داریم صدای هم را بشنویم و به وفاق هم نیازمند هستیم.

سخنگوی دولت گفت‌وگو را ناشی از آگاهی دانست و افزود: امروز نه جناح چپ و نه جناح راست آماده گفت‌وگو نیست، اما هر دو جریان باید سخن بگویند و همه باید صحبت‌های یکدیگر را بشنوند. به گزارش ایرنا، دانشجویان حقوق و علوم سیاسی دانشگاه علامه طباطبایی روز گذشته میزبان برگزار کرسی آزاداندیشی دانشجویان وفاق ملی با حضور فاطمه مهاجرانی، سخنگوی دولت بود. پیش از آغاز رسمی این مراسم عده‌ای از دانشجویان و برخی تشکل‌های دانشجویی در محوطه دانسکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه با در دست داشتن پلاکاردهایی و با سر دادن شعارهایی چون خانم مهاجرانی صدای ما را بشنوید، تجمع کرده بودند. این تجمع که در کمتر از چند دقیقه برگزار شد، با ورود سخنگوی دولت پایان یافت و سالن شهید بهشتی این دانشکده مملو از جمعیت شد. دانشجویانی که بیرون تجمع کرده بودند، با در دست داشتن همان پلاکاردها وارد سالن شدند. مهاجرانی به محض ورود به سالن و قرار گرفتن در جایگاه، خطاب به دانشجویان حاضر که پلاکاردهایی در دست داشتند، با لحن مدارانه گفت: همه شعارهای شما را دیدم،

تیتراهای امروز

وزیر نفت در حاشیه نشست مجمع کشورهای صادرکننده گاز خبر داد

امضای قراردادهای گازی با ارزش بالا در آینده نزدیک

← ۷

مشاغل پریسک دیگر به مردان اختصاص ندارد

بدل زنان به بدلکاری

← ۹

«شکوه ایران باستان» در چین تمدید می‌شود

مراودات تمدنی دو امپراطوری

معاون میراث فرهنگی کشور از دستور کار بودن افزایش مدت نمایشگاه «شکوه ایران باستان» در چین خبری می‌دهد

← ۸

رجیستری هم حریف متخلفان نشد

تب و تاب آیفون در بازار

← ۱۰

• دوشنبه ۱۹ آذر ۱۴۰۲
• ۷ جمادی‌الثانی ۱۴۴۶
• سال سی‌ام
• شماره ۸۶۲۵
• ۱۶ صفحه
• قیمت در سراسر کشور: ۵۰۰۰ تومان

Iran Newspaper

ISSN1027-1449
Keytitle: IRAN (Tehran)
irannewspaper.ir

